

Amb aroma de clàssic

2003-11-14 13:00:32

Jeffrey Eugenides

Middlesex

Traducció d'Albert Torrescana

Anagrama / Empúries, Barcelona, 2003

Una novel·la que conté moltes novel·les al seu interior, un important conjunt de personatges elaborats amb una mestria que els dota de vida pròpia, i una mirada entre irònica i amarga a l'hora de referir-se a la llarga nòmina de temes que poblen aquestes gairebé sis-centes pàgines: són algunes de les coses que podríem dir de *Middlesex*, la segona novel·la del nord-americà d'origen grec Jeffrey Eugenides, una dècada després de publicar *Les verges suïcides*, i que li ha valgut merescudament el prestigiós Premi Pulitzer. Podríem dir també que es tracta d'una obra que hauria d'estar destinada a esdevenir un clàssic, i si no ho afirmem rotundament no és perquè tinguem cap dubte sobre la seua poc comuna qualitat, sinó perquè la velocitat vertiginosa que regeix l'actual mercat editorial podria fer que passés a l'oblit més aviat del que sense dubte mereix. Amb tot, caldrà deixar ben clar que es tracta d'una de les millors obres literàries que hem tingut ocasió de llegir en molt de temps, i ho és per una treballadíssima estructura narrativa, per la creació d'espais i personatges, per la calidesa de la prosa, però sobretot ho és perquè tot això està posat al servei d'un objectiu que l'autor assoleix amb escreix: emocionar el lector.

La història central de la novel·la és la de Calliope, que després d'haver viscut fins els catorze anys com a xiqueta, experimenta els canvis propis de l'adolescència d'una manera molt particular: convertint-se inevitablement en un home, i descobrint d'aquesta manera que en el seu mapa genètic hi ha alguna peça no prevista inicialment que fa d'ella —o d'ell— una rara espècie d'hermafrodita. Però l'anècdota, per més que en aquest cas innegablement original, no passa d'això, d'una excusa per tractar els grans temes de sempre: l'amor, la mort, la identitat, l'arrelament i l'exili, la por. I Eugenides ho fa seguint un plantejament narratiu tan ambiciós com reeixit: Cal, el nom amb què serà conegut Calliope en la nova vida com a home, vol explicar-se i explicar-nos la història del gen mutant que l'ha convertit en allò que és, i que "havia estat enterrat en la nostra línia de descendència durant dos-cents cinquanta anys, esperant el moment oportú". Així, l'autor el converteix en el narrador omniscient d'un complicat arbre genealògic —el dels Stephanides— que travessa moltes dècades i molts quilòmetres, que travessa fins a tres generacions, per tal de referir-nos la història de la nissaga familiar i la seua pròpia fins arribar al present de la seua vida d'home adult.

Paral·lelament a informacions puntuals sobre aquest present —que l'autor intercala perquè no perdem de vista el motiu d'una retrospectiva tan dilatada—, la narració comença amb la història d'amor dels avis, primer a la Grècia dels anys vint del segle passat i després ja a Detroit, on van haver d'emigrar després de l'expulsió per part dels turcs i d'haver escapat a la matança d'Esmirna. Però Cal parla com a testimoni presencial d'uns fets ocorreguts molts anys abans que nasqués, i, de fet, la seua veu es confon amb la d'un gen que seria capaç de donar compte de les vicissituds històriques, polítiques, socials i familiars que han acompanyat el seu llarg recorregut fins al cos bisexuat del personatge protagonista. Un recorregut, per tant, de gairebé un segle, que es refereix constantment a fets històrics i als personatges reals que en van ser protagonistes —Nixon, Kissinger, Malcom X, ...— però en què tot ens arriba tamisat per una fina capa de bellesa i de poesia, començant per l'arriscada aposta narrativa de donar la veu a un personatge que encara no és ni tan sols un projecte, sinó una mera informació genètica.

Malgrat la magnificència narrativa que assoleix el relat de les diferents generacions Stephanides, no podem deixar de destacar també que, juntament amb aquesta línia diguem-ne més històrica, hi ha una

Pere Calonge • Ex-Libris

<http://www.perecalonge.com/exlibris/>

altra –de fet són gairebé dues novel·les en elles mateixes– que fa que *Middlesex* siga, al mateix temps, un relat minuciós de l'adolescència, d'un llarg i difícil viatge iniciàtic cap a la descoberta de la identitat, del propi cos, de totes les altres cares que tenen aquelles coses que fins al moment semblaven tenir-ne només una. I, sobretot, la descoberta del sexe, que en el cas de Calliope/Cal té unes particularitats tan especials. És, per tant, una altra de les múltiples lectures possibles d'aquesta sorprenent i ambiciosa novel·la, que recull el millor de la narrativa nord-americana actual per convertir-ho en una obra mestra.